

EXPERT-SESSIE BEROEPSKOLOM mbo-hbo

Verzoek om input hiervoor

11 OKTOBER 2019
10.30 – 14.30 UUR
AMERSFOORT

Nieuwsbrief 4 29 augustus 2019

Uitgave van de Leido Academy, thema-netwerk voor LevenLang Leren

Verzoek om inbreng voor de sessie op 11 oktober a.s.

Op vrijdag 11 oktober wordt met een kleine groep betrokkenen een werksessie gehouden over ontwikkelingen betreffende de beroepskolom (mbo-Ad-Bachelor). Dit gebeurt met het oog op de tweedaagse die volgend jaar in oktober wordt gehouden.

In deze nieuwsbrief met het oog daarop twee oproepen:

- *Er is nog plaats voor een paar mensen om aan die sessie mee te doen (opgave hiervoor graag op zeer korte termijn)*
- *Geef s.v.p. door welke ontwikkelingen volgens u niet mogen ontbreken bij de voorbereiding van de tweedaagse in 2020 en bij die bijeenkomst op 11 oktober.*

Weer terug van vakantie. Tijd bijvoorbeeld om te kijken naar wat er zoal voor het zomerreces heeft plaatsgevonden, en de moeite waard is om meer dan gewone aandacht aan te besteden. Dat was natuurlijk de discussie over de bekostiging van het hoger onderwijs en het schuiven met bepaalde budgetten. Ook het kijken naar de gevolgen van de stromen studenten die switchen en daarbij bij een andere hogeschool aan de slag gaan, kreeg veel aandacht en zal leiden tot een eenmalige aanpassing van het vaste deel van de lumpsum.

Tevens komt er een onderzoek naar wat nu de kosten van een opleiding zijn, samen met de doelmatigheid en de toegankelijkheid. Die zaken zullen ook allemaal samenhangen met de nieuwe Strategische Agenda voor het hoger onderwijs.

Ergo, genoeg voedsel voor heel veel politieke discussies, met allerlei betrokken organisaties.

Impact op de beroepskolom

Het zal wel weer een zeer interessant, spannend en uitdagend studiejaar worden. Veel van de genoemde en andere zaken gaan veel impact hebben op de leerwegen die lopen via het mbo, de Associate degree en de hbo-bachelor – derhalve binnen een cruciaal deel van de 'beroepskolom' (en waarbij overigens de ontwikkelingen rond vmbo-mbo ook steeds meer aandacht zullen gaan vragen als het gaat om die leerwegen).

Tweedaagse volgend jaar en rapport

De verwachtingen zijn zodanig hoog gespannen dat we binnen Leido een werkgroep hebben ingesteld om op 8 en 9 oktober volgend jaar een aantal sessies te houden over eerdere, huidige en toekomstige thema's betreffende de beroepskolom, gebundeld tijdens een tweedaagse incl. een avondprogramma in een conferentiecentrum in het midden des lands.

De uitkomst zal een rapport zijn waarin wordt getracht een aantal scenario's te schetsen voor de periode 2020-'30, gezien vanuit degenen die 'op de werkvloer' invulling proberen te geven aan wat het beroepsonderwijs zo bijzonder maakt, en hoe dit onderwijs kan bijdragen aan economische, maatschappelijke en persoonlijke ontwikkelingen. Dat is een gigantische uitdaging die we graag met een aantal experts en meerderen van u als lezer van deze nieuwsbrieven willen aangaan.

Themagroepen ter voorbereiding

Dat alles vraagt veel voorbereiding, samen met die werkgroep en een daaraan een aantal te koppelen thematische groepen. Hoe dat alles in elkaar te steken en ervoor te zorgen dat alles overzichtelijk en beheersbaar blijft, dat is dus een onderwerp dat echt veel aandacht vraagt. Ook moet

daarbij worden gefocust op een zo breed mogelijke vertegenwoordiging vanuit de doelgroepen en de betrokken partijen. Denk aan het hbo, mbo, werkveld, studenten, politiek, beroepsorganisaties en allerlei netwerken en instellingen die zich op een bepaalde wijze bezighouden met de beroepskolom (denk aan SBB, onderwijskoepels, overheidsinstantie, ROA enz.).

Dat gaat gebeuren, het bepalen van de thema's en onderliggende onderwerpen en het geven van de aanzet voor het samenstellen van de themagroepen, op 11 oktober in een kleinschalige bijeenkomst in Amersfoort. Die sessie is in de plaats gekomen van de traditionele dag van de beroepskolom, om ruim de tijd te nemen voor de tweedaagse in 2020 en alles rond de organisatie en het programma zo goed mogelijk vorm te geven.

Overigens zullen we ook thema's in ogenschouw nemen zoals die zijn geformuleerd in het recente convenant van de Vereniging Hogescholen de MBO Raad en de doorstroom mbo-hbo (zie annex).

Oproep 1: meepraten op 11 oktober

Er is in de afgelopen periode een werkgroep samengesteld voor de organisatie van de tweedaagse, met vertegenwoordigers vanuit de doelgroepen die hierboven al op een rijtje zijn gezet. Maar er is nog ruimte voor een paar extra mensen. Dus als u niet bent benaderd en graag mee wilt praten over de thema's die de beroepskolom betreffen (en dan mogelijk ook plaats wilt nemen in een van de themagroepen), kunt u zich aanmelden voor de sessie op 11 oktober. Hier de gegevens:

- Vrijdag 11 oktober
- Van 10.30 tot 14.30 uur, inclusief een lunch
- In het gebouw van de Hogeschool Utrecht, in Amersfoort (10 minuten lopen van Amersfoort CS – parkeren kan in een P-garage dichtbij)
- Er zijn geen kosten aan verbonden.

Aanmelden kan door uiterlijk 10 september een mailtje te sturen naar info@leido.nl met de naam, functie en organisatie. U krijgt dan een bevestiging, zeker als er nog plaats is voor de sessie. Mocht dat niet meer zo zijn, dan ontvangt u in ieder geval alle stukken en wordt u na 11 oktober uitgenodigd voor de themagroepen (en dan kunt u altijd nog besluiten al dan niet aan te haken).

Oproep 2: aandragen van thema's voor de tweedaagse

Het is zonder meer voorstelbaar dat u nu geen tijd heeft om aan de sessie op 11 oktober mee te doen en ook geen mogelijkheden ziet om via het participeren in een themagroep aan de voorbereiding op de tweedaagse in oktober 2020 een bijdrage te leveren. Maar wellicht vreest u dat allerlei thema's die u van groot belang vindt – omdat ze een brede en scherpe aandacht verdienen in de komende jaren.

Daarom kunt u uw voorstellen voor thema's (en onderwerpen en ontwikkelingen) die u graag aan de orde wilt zien komen op de tweedaagse in 2020, aan ons doorgeven:

- Uiterlijk 30 september doorgeven
- Thema's en per thema een korte toelichting.

Informatie voor de deelnemers aan de sessie (en anderen die interesse hebben)

In de aanloop naar de sessie op 11 oktober, vanaf 30 augustus, worden zowel de deelnemers hieraan als degenen die belangstelling hebben getoond voor het lidmaatschap van een themagroep, 'gevoed' met nadere informatie. Het gaat om de thema's, onderwerpen en ontwikkelingen alsmede de gegevens betreffende het tijdpad dat vanaf 11 oktober zal worden gevolgd richting de tweedaagse in oktober 2020.

Mocht u op een gegeven moment in de komende maanden toch willen aanhaken, op basis van wat we over de voorbereiding bekendmaken, dan bent u van harte welkom. Hoe dat verder in z'n werk gaat, laten we dan ook weten.

Annex

In de annex treft u een aantal stukjes aan:

- Delen van de tekst van het convenant dat de Vereniging Hogescholen en de MBO Raad voor de zomervakantie hebben getekend als het gaat om de samenwerking rond de doorstroom en de aansluiting.
- Stukjes uit de vorige nieuwsbrief over de sessie op 11 oktober en de tweedaagse op 8 en 8 oktober 2020.

Annex

1

Uit het convenant van de Vereniging Hogescholen en de MBO Raad over mbo-hbo:

Voor het verbeteren van de doorstroom mbo-hbo zien de VH en MBO Raad drie belangrijke pijlers:

1. Focus op regionale samenwerking - versterken van regionale samenwerkingsverbanden

Het is wenselijk en noodzakelijk dat roc's en hogescholen zélf de regie pakken op het verbeteren van de aansluiting en doorstroom van hun studenten. Handvatten zit in regionale samenwerking dicht op de problematiek, ook gezien de regionale verschillen. Beide sectorraden zien de regionale samenwerkingsverbanden tussen mbo en hbo-instellingen hierin als de belangrijkste actor. Beide sectorraden zullen de leden hierin stimuleren.

2. Landelijke kennisdeling als katalysator

Het gaat hier om het creëren van een infrastructuur voor een kennisbasis voor alle instellingen, informatievoorziening en -uitwisseling én het delen van goede voorbeelden. Dat wat goed gaat in de regio zou ook op landelijke niveau moeten worden gedeeld. Het gaat er hierbij ook om dat er zichtbaarheid wordt gegeven aan de regionale samenwerking; waarbij de sector als geheel profijt gaat krijgen van succesvolle regionale samenwerking.

3. Maatschappelijke uitdagingen - vragen uit de beroepspraktijk gezamenlijk benutten om de burg te slaan tussen mbo en hbo

Duurzaam wonen en duurzaam voedsel produceren, het bestrijden van armoede en de stijgende gezondheidskosten nu Nederlanders steeds ouder worden, allemaal voorbeelden van maatschappelijke uitdagingen waar het beroepsonderwijs elke dag gezamenlijk aan werkt om tot oplossingen te komen. Hogescholen en mbo-instellingen zullen de samenwerking op dit soort thema's versterken; bijvoorbeeld door gezamenlijke projecten waarin – midden in de arbeidsmarkt - samen wordt gewerkt aan oplossingen. Op die manier ontmoeten werkgevers, professionals, docenten, onderzoekers en studenten uit het mbo en het hbo elkaar vaker. Maatschappelijke uitdagingen kunnen een katalysator zijn om samenwerking tussen de onderwijssectoren te stimuleren.

Inhoudelijk committeren beide sectoren zich aan het aanpakken van de volgende aandachtspunten:

Acties voor het mbo

- (In voldoende mate aanbieden van) keuzedelen gericht op doorstroom. Daarbij onderkennen we verschillende soorten keuzedelen; keuzedelen die gericht zijn op een algemene voorbereiding, alsmede keuzedelen die zich richten op specifieke overgang of specifieke inhoud.
- (meer) aandacht voor de doorstroom-kwalificatie van het mbo (drievoudige kwalificatie) bij het vaststellen van de kwalificatiedossiers (actie SBB).
De helft van de mbo 4 - studenten gaat door naar het hbo. Het doorstroomperspectief van deze opleidingen is dus minstens nét zo belangrijk als het arbeidsmarktperspectief.

Acties voor het hbo

- Aandacht voor andere (meer praktijkgerichte) manier van leren van mbo-studenten in de eerste periode van het hbo (cruciaal hierbij zijn de eerste 100 dagen). Hogescholen kunnen nog beter onderzoeken wat mbo-ers die doorstromen nodig hebben, inhoudelijk en pedagogisch. Een hogeschool kan dan de opleiding zo vormgeven dat de overstap gemakkelijker is. Hogescholen zorgen dat de SLB-begeleiding op het hbo vanaf dag 1 (studieloopbaanbegeleiding) goed aansluit bij het LOB-traject van mbo'ers die doorstromen.
- Inzet van mensen en middelen voor het keuzedeel "Voorbereiding hbo" en andere projecten die de doorstroom verbeteren. Het gaat om de inzet van docenten die in staat zijn om het keuzedeel "Voorbereiding hbo" te begeleiden en het fysiek mogelijk maken het keuzedeel op

de leslocatie van een hogeschool aan te bieden. Zo maakt de mbo-student al daadwerkelijk kennis met de locatie, sfeer en docenten.

- Beschikbaar stellen van cijfers en analyses over het studiesucces (primair op regionaal niveau en via de regionale samenwerkingsverbanden)

Actiepunten op het mbo en hbo

- Uitwisselen van docenten en studenten en het samenbrengen van best practices van beide kanten. Maatschappelijke uitdagingen die mbo en hbo samen aangaan zijn daarbij een belangrijke kans. Docenten kunnen veel van elkaar leren als zij in één team functioneren. Het gaat om het leren kennen van elkaars leerwereld en het daarbij centraal stellen van het leerproces van de student. Dit helpt ook om de verschillen (soms zelfs kloof) in cultuur die de student ervaart van mbo naar hbo te overbruggen.
- Ondersteuning en begeleiding bij de – vaak lastige - overstap van mbo naar hbo (o.a. via LOB en SLB). Hierbij zetten we het leerproces van de student centraal. Uitgaan van de kansen en mogelijkheden van ieder individu en zorgdragen dat ieder individu ook de handvatten krijgt om deze kansen te benutten, juist ook als er sprake is van achterstanden in kennis/competentie.

De Associate degree neemt een bijzondere plaats in de aansluiting tussen mbo en hbo. Deze tweejarige hbo- opleiding is bij uitstek geschikt voor de mbo-student; veel hogescholen richten zich met het onderwijsconcept van de Ad-opleidingen dan ook op deze doelgroep. Hier ontstaan best practices in de aansluiting die breder kunnen worden gedeeld. De VH en MBO Raad sloten in juni 2018 een convenant over samenwerking rondom de Ad-opleidingen.

2

Uit de vorige nieuwsbrief over de sessie op 11 oktober:

De sessie kent een aantal aspecten:

- Met elkaar vaststellen wat thema's en onderwerpen zijn die naar de mening van de groep van belang zijn voor de ontwikkelingen binnen de beroepskolom op niet al te lange termijn – denkend aan de positie van het mbo, hbo en de arbeidsmarkt.
- Nagaan met de aanwezigen welke thema's en onderwerpen vanaf 2000 bepalend zijn geweest voor de vormgeving van de beroepskolom, gelet op de veranderingen in het mbo, hbo en op de arbeidsmarkt, en die op dit moment 'gekoesterd' moeten worden.
- Bezien met de aanwezige experts en betrokkenen welke ontwikkelingen binnen de arbeidsmarkt de afgelopen jaren hebben gespeeld en welke de komende jaren van belang zijn, gelet op de positie van mbo-4 en de Ad – mede gelet op de arbeidsmarktvoorspellingen van het ROA, en de plannen van de minister om bij de doelmatigheid van bestaande opleidingen te kijken naar de relevantie voor het werkveld (en dus samen kijken naar welke criteria daarvoor zich het beste lenen).
- Bekijken welke rollen voor het ROA en de SBB (mbo) zijn weggelegd in de komende tijd als het gaat om het versterken van de flexibiliteit van de leerwegen binnen de beroepskolom, met mbo-4, Ad en andere kwalificaties (ook niet-formeel, dus privaat).
- Onder de loep nemen van de veranderingen rond de leerwegen die studenten kunnen aflopen als gevolg van de invoering van de Associate degree-opleiding. In een vorige nieuwsbrief is daarvoor al een aanzet gegeven – zie het kader hieronder.
De daarbij genoemde zaken kunnen met elkaar worden langsgelopen op relevantie.

De leerlijnen zijn aan het veranderen. De focus op de aansluiting 'mbo-Bachelor' verschuift deels naar twee andere nl. 'mbo-Ad' en 'Ad-Bachelor'.

- Inzet keuzedelen en meetellen voor de doorstroom
- Toegankelijkheid en het (niet) stellen van eisen
- Invoering van de Ad, in combinatie met een 2+2-route naar de Bachelor en hoe dan...
- Bachelor met (veel) meer havisten en gevolgen voor de aanpak binnen die opleiding
- Onderscheiden van vier stromen bij het mbo-4

- Doorloop van BBL naar Ad
- Beleid als het gaat om het verhogen van rendementen in de Bachelor
- Gevolgen van studieleningen en andere veranderingen voor studenten in het hbo

De drie niveaus hebben hun eigen waarde voor de arbeidsmarkt, een specifieke relevantie voor het werkveld en daarmee hun eigen duidelijke dynamiek.

- Betrokkenheid van het hbo bij de taken van SBB
- Samenhang tussen kwalificaties voor mbo-4 en Ad
- Gevolgen voor arbeidsmarktvoorspellingen: Ad versus B en na de Ad gaan werken versus doorgaan met de Bachelor
- Veranderingen in functies op bachelorniveau
- Vraag vanuit het werkveld naar meer maatwerk
- Invoering van het NLQF en de invloed daarvan op de vraag vanuit het werkveld naar andere vormen van scholing
- Rol van beroepsorganisaties en hun eigen scholingsaanbod
- Levenlang ontwikkelen en flexibilisering, gelet op de dynamiek in het werkveld

3

Uit de vorige nieuwsbrief over de tweedaagse in oktober 2020:

Gelet op de dynamiek binnen de beroepskolom in de afgelopen twee decennia en hetgeen we in dat opzicht kunnen verwachten voor de komende tijd, is het een goed idee om in oktober 2020 een tweedaagse te houden om de stand van zaken op te maken, en vooruit te kijken. De data zijn 8 en 9 oktober, en de plaats van samenkomst zal een conferentieoord in het centrum des lands zijn.

Elk dagdeel zal gewijd zijn aan een thema, waarbij verleden, heden en toekomst aan elkaar worden gekoppeld. Dat houdt in dat er vier algemene thema's en daarbij behorende onderwerpen en ontwikkelingen aan bod komen.

Voor de avond van de 8ste oktober is een meer strategische bijeenkomst gepland om in grote lijnen te bezien hoe de politiek en de overheid bezig is met de beroepskolom.

Alle onderdelen zullen in principe los kunnen worden gevolgd.

Een overnachting in het conferentieoord is straks ook te boeken.

De vier thema's zullen mede voortkomen uit de sessie op 11 oktober a.s. Uiteraard zal de actualiteit niet uit het oog worden verloren. Er zullen mede daarom presentaties van studenten plaatsvinden, op basis van een aantal onderzoeken die worden uitgezet via de hogescholen.

Gegevens over inschrijving, kosten, plaats, bijdragen en het programma zullen komend studiejaar via specifieke nieuwsbrieven worden verspreid. Maar als u denkt dat de tweedaagse een niet te missen kans biedt om met collega's uit het hbo, mbo, werkveld, politiek en andere hoeken te praten over het belang van de beroepskolom, noteer deze data alvast in uw agenda.